

יום ראשון כ"ה בתשרי תשע"ה

שו"ת סיכום הדף היומי

מ"ל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מ"ל או לפקס.

יבמות - ט"ו

1. משום מחלוקת ב"ש וב"ה בצרת ערוה, רצה רבי יוחנן בן נורי לתקן שיחלצו ולא ייבמו, ולא הספיקו לפסוק כך עד שנטרפה השעה. מה טען לו רשב"ג? אם נתקן שלא מתיבמות, 'מה נעשה עם צרות הראשונות' [שיחזיקו את בניהן ממזרים].
ורצו להוכיח מדברי רשב"ג - שבית שמאי עשו כדבריהם.
רב נחמן בר יצחק דחה - כוונת רשב"ג לצרה עצמה - אותן צרות קודמות שכבר נישאו לזרים, אם יחלצו עתה ימאסו על בעליהן, ודרכיה דרכי נועם.
2. אמר ר' טרפון תאבני מתי תבא צרת הבת לירי ואשאנה. האם מוכח מכאן שב"ש עשו כדבריהם?
לא, יש לגרוס 'ואשיאנה' לאיש זר כדעת בית הלל. והטעם שהשתוקק לכך, כדי להוציא משיטת ר' יוחנן בן נורי שביקש להצריכם חליצה.
3. מעשה בביתו של רבן גמליאל שהיתה נשואה לאחיו ומת בלא בנים וייבם רבן גמליאל את צרתה. האם מוכח מכאן שעשו ב"ש כדבריהם?
לא, ובפרט שר"ג מבני בניו של הלל. אלא הטעם שבתו היתה אילנית, ואינה פוטרת צרתה.
והקשו שבסיפא שם שנינו בשם אחרים שהייתה אילנית. במה א"כ נחלקו עם תנא קמא - וביארו בג' דרכים.
א. לכו"ע ייבמה משום שהייתה אילנית, ונחלקו מתי ההיתר - לת"ק: ערוה אילנית אינה פוטרת צרתה רק כשלא הכיר בה בעלה קודם נישואיה והיו קידושיה בטעות. לאחרים: אף אם הכיר אינה פוטרתה. וכוונתם שבתו של ר"ג בעלה הכיר בה.
ב. נחלקו כשהבעל נשא צרה קודם שגירש את הערוה. לת"ק: מותר וכך ייבמה ר"ג. לאחרים: אסור ובהכרח ההיתר היה משום שהיא אילנית.
ג. לת"ק: המקדש על דעת שאין בה מומין, ונמצאו בה, הקידושין בטלים אף לאחר ביאה. ולכן קידושי בתו של ר"ג נתבטלו. לאחרים: לאחר ביאה אינם מתבטלים, שבדאי מחל, ובהכרח ההיתר היה משום אילנית.
4. מהיכן רצו להוכיח שבית שמאי לא נהגו כבית הלל?
א. ר' עקיבא ליקט אתרוג בא' בשבט, והפריש מעשר עני כדברי ב"ש [שכבר שנה שלישית היא] ומעשר שני כדברי ב"ה.
ונדחה: ר' עקיבא הסתפק מהי דעת בית הלל.
ב. שמאי הזקן הכין סוכה לנכדו שנולד, שסבר אף הצריך לאמו חייב.
ונדחה: שם עשה כך, כיון שאין בזה 'לא תתגודד' שהרואה אומר להוסיף אויר, מניח סכך.
ג. מעשה בשוקת בירושלים שהיתה נקובה למקוה וכל הכלים שבירושלים הוטבלו שם. ושלחו בית שמאי אנשים שירחיבו את הנקב כדעתם שצריך שיפחת רוב הדופן המפריד. ולא נהגו כבית הלל שמספיק נקב כשפופרת הנוד.
ונדחה: שם הרואה אומר להרבות מים הוא עושה כן.
ד. ר' אלעזר בר צדוק ראה את ר' יוחנן החורני אוכל פת חריבה במלח והביא לו זיתים מאביו, וכיון שהיו לחין לא אכלן מחשש שנטמאו. אמר אביו, אמור לו שהחבית היתה נקובה וממילא לא נח לו ברטיבות ולא הוכשרו. ואע"פ שראב"צ היה מתלמידי בית שמאי הסוברים שאין צריכה לנקב, כל מעשיו עשה לפי בית הלל והם סוברים צריכה לנקב. ולכאורה באו לחדש שאע"פ שבית שמאי עשו כדבריהם, הוא לא עשה.
ה. שאלו את ר' יהושע כמי ההלכה בצרת הבת, אמר להם מפני מה אתם מכניסין ראשי בין שני הרים גדולים ב"ש וב"ה, מתיירא אני שמא ירוצו גלגלתי [ישרו ראשי] אבל אני מעיד לכם על שתי משפחות גדולות שהיו בירושלים וכו' שהם בני צרות ומהם כהנים גדולים.
ומכך שאמר 'מתיירא אני' שיהרגוהו אלו שמחשיבים כממזרים, משמע שהיו שעשו כבית שמאי.
והקשו: מדוע התיירא, הרי סבר שממזר הוא רק הנולד מחייבי מיתות בית דין, ואשת אח בכרת.
ותרצו: מכל מקום נחשב פגום לכהונה, ק"ו מאיסור אלמנה לכה"ג שאיסורה רק לכה"ג ובנה פגום. אשת אח שאיסורה אף לישראלים, כל שכן.
ו. [שייך לתחילת הדף הבא] - בימי ר' דוסא בן הרכינס הותרה צרת הבת לאחין של בעלה שמת. שמע מינה.
5. שתי קושיות היתה כוונתם להקשות לר' יהושע א. מה דין הצרות. ב. אם הלכה כב"ה וצרה נישאת לשוק, מה דין בניה לב"ש? מה הנפק"מ בשאלה ב'? כדי לפשוט דינו של ולד מחזיר גרושתו, האם נפסל לכהונה לבית הלל. צדדי הספק: האם אומרים קל וחומר מאלמנה לכהן גדול שאיסורה רק לו ומכל בנה פגום, מחזיר גרושתו שאיסורה לכולם כ"ש שבנה פגום, או שמא אפשר לפרוך מה לאלמנה שהיא עצמה מתחללת.
וענה להם: על א': מתיירא אני. על ב': אני מעיד לכם.